

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei“
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XX.****Blaj, 29 Octomvrie 1910.****Numărul 44.****Activitatea extrașcolară.****III.**

Importanța scrisului și a cetitului la popor azi nu se mai discută. Și pentru dezvoltarea gustului de cetit activitatea extrașcolară poate aduce roadele celea mai frumoase.

Ziarele și broșurile în ziua de azi sunt însemnați factori culturali. Într'un sat din două vorbe cunoști pe țăranul, care are abonată o gazetă, de cel ce nu ceteste.

Am avut una ori două gazete pentru popor, cari într'un timp ajunseră la un tiraj foarte însemnat. Cum? Așa, că fiecare țăran dintr'un sat își cumpără asemenația postală și trimitea abonamentul la foaie? În privința aceasta o constatare a putut-o face ori care a fost în legături cu poporul. Țăranul nostru abonează o gazetă de capul lui cel mult doi ani. Apoi n'o mai abonează. Zice că n-a avut vreme, că mai așteaptă până vinde cutare lucru, și rămâne fără gazetă. Dar s'a lătit acele foi pentru popor așa că preotul ori învățătorul ori alt intelectual din comună aducea 20 până în 30 exemplare și le vindea cu numărul. Ori încasă el la un sfert, ori la o jumătate de an abonamentul și-l trimetea la olaltă.

Luând în considerare prețul minimal al unor foi populare, bine redactate, ca „Foaia Poporului“ din Sibiu, ori „Libertatea“ din Orăștie, nu se poate susține, că nu s'ar află în fiecare sat cel puțin 15 țărani, cari să le aboneze. Trebuie numai îndemnul, și pe lângă indemn unele mici servicii de încasare a taxelor de pildă, din partea intelectualului. Așa dară trebuie o neînsemnată activitate extrașcolară.

Cum suntem informați, în anul viitor se va reorganiza „Biblioteca“ Asociațiunii. Vor apărea broșuri regulate în fiecare lună, în câte 3000 exemplare deocamdată. Broșurile vor fi scrise anume pentru popor, ori întocmite tot la priceperea lui din bucați literare, economice, so-

cială, igienice, deja existente. Aceste broșurile se vor împărți gratuit tuturor membrilor ajutatori a „Asociațiunii.“ Adeca acelor, cari vor solvi cel puțin 2 cor. la an. Ce lipsește ca acestea broșuri să se poată tipări nu în trei mii de exemplare ci în treisprezece mii ori douăzeci și trei de mii?

Lipsește activitatea „extrașcolară“ a tuturor intelectualilor români. Cum? Așa, că rar va fi satul acela unde să nu se afle douăzeci de oameni, cari să deie două coroane pentru zece cărți pe an plus un calendar. Trebuie numai înștiințați oamenii, trebuie luminați, și dacă nu s'ar putea înscrie regulat pe an cu taxa de 2 cor. va află fiecare preot ori învățător la fiecare lună 20 de oameni cărora să le poată vinde 20 de exemplare cu zece cruceri bucată.

Și gândul de căpetenie a Asociațiunii e acesta: să se lățească cărțile în popor, să cetească tot mai mulți țărani. Apoi ori va ceti ca membru ajutător, ori pentru taxa de 20 bani, tot una e.

Trebuie — în vederea viitorului nostru ca popor — să se stabilească o tot mai trainică legătură între noi și presă de-o parte, și între noi și instituțiile culturale existente, de altă parte. Pentru că la o conștiință națională deplină, bine lămurită, nu prin școala lui Apponyi, ci prin presa și instituțiile noastre culturale putem ajunge. Iată deci două terene sigure de reușită pentru activitatea extrașcolară. Sunt tot vechile noastre lipse capitale, cari până nu vor fi umplute, nu se va putea vorbi la noi de un adevărat avânt cultural, nici chiar de o puternică înjghebare politică.

Instituțiile culturale existente trebuie să aibă rădăcini adânci și în pătura cultă și în poporul nostru. A duce și a vesti evanghelia acestor instituții în toate straturile poporului nostru, nu se poate face decât prin activitatea extrașcolară a intelectualului român, orice nume ar avea. Trebuie să fie convingerea noastră,

a intelectualilor, că acestea instituții sunt celea mai scumpe cetățui a înaintării noastre culturale și sociale. Să nu zicem: cari sunt rezultatele lor de până acum? Ce au făcut acestea instituții? Dacă n-au putut ajunge până acum la mari rezultate nu e vina lor. Vina e a noastră, cari le-am socotit străine de noi și preocupările noastre, și astfel acelea instituții au trebuit să rămână mai mult un organism sec, fără viață.

Și dacă ne gândim mai adânc, vedem, că deocamdată, intelectualul nostru nici nu-și poate folosi mai prețios surflusul său de activitate, decât în sprijinirea pressei și a instituțiilor noastre culturale existente, spriginindu-le astfel ca interesul obștei mari să fie tot mai larg și tot mai practic, față de presă și instituțiile de cultură. Ori cât am căuta nu vom află alt teren mai vrednic de atenția bărbaților noștri cu învățatură. Nu vom află altă modalitate de a-și petrece timpul liber mai cu folos.

Pentru noi înșine această activitate extrașcolară ar fi o mângaiere. Și cu cât am vede că vorba și pilda noastră prinde mai bine în masele largi ale poporului, am câștiga convingerea prețioasă a puterii culturii românești, care e neîncunjurat de lipsă, să se salășuiască în toate sufletele.

Jertfe peste puterile noastre nu cere nimeni. Dar, ca să se înceapă la noi o intensă activitate extrașcolară se cere numai un strop de zel și de bunăvoință. Fiecare își va putea vede și pe mai departe de indeletnicirile sale, și se poate, cu mai mare rezultat încă. Pentru că marea putere, pe care ne răzimăm toți, larga masă a poporului, s'ar strânge mai tare în jurul nostru câștigându-și convingerea, că în țara aceasta, aceeași e ținta și a domnului, și a țăranului, și a meseriașului român: înaintarea noastră culturală și economică, răzimați pe noi înșine.

???

Bilete de tren.

Ne căim, că Inaltul Minister r. u. de culte și instrucțiunea publică a eschis respective nu-i împărtășește de favorul biletelor reduse pe tren pe preoții, cari catehisează în școlile populare. Pentru dobândirea favorului acesta, dl protopop a Torontalului propune, a se ține un congres în Cluj, un lucru frumos și folositor, care și subscrișul îl primesc, dar mi-e frică, ca nu cumva și aceasta propunere să rămână numai tot propunere, fiindcă la noi și de se primesc propunerile foarte arareori se realizează. Și până la realizarea propunerii eu aș avea următoarele observări:

Mai întâiu trebuie să constatăm, că noi preoții, cari catehisăm în școlile elementare nu suntem și nici nu putem fi eschiși dela favorul biletelor reduse de tren, dacă analizăm sau cetim mai cu atențiune rescrisul ministerial edat în cauza aceasta. Se vedem numai:

„Consiliul ministerial ținut la 16 Aprilie a. c. a primit acea propunere a domnului Ministru de comerț, ca *personalul didactic* dela școlile, cari nu stau în legătura statului... să se împărtășească în favorul de a putea călători cu bilete de jumătate preț.”

Apriat e pus, că „*personalul didactic*.” Dar negata oarecândva, oricineva, că catehetul nu se ține de *personalul didactic*? și mai ales în școlile confesionale, în cari catehismul e studiul prim și prin urmare după studiul său, ca atare catehetul e primul din *personalul didactic*. Această afirmare, că catehetul face parte din *personalul didactic* o recunoaște și Ministeriu reg. ung. cu aceea, că a) atât în protocolul de progres, cât și în testimoniile, chiar și în școlile de stat, catehismul e pus de studiul prim, ba așa de strict a luat statul dreptul catehetului, că

fără învoirea sau subscrierea catehetului nici chiar directorul școlii de stat n-are drept a pune sau a scrie calcul din catehism în testimoniu, ce nu ar fi ordonat statul, dacă catehetul nu ar fi persoană didactică și n-are avea înțeles dispusețiunea „*Indrumării*”, (*Utaitás*), ca și catehetul să se subscrie la testimoniu între *personalul didactic*, dacă n-ar fi recunoscut de atare; b) în statistica ce ni-o trimite oficiul central statistic din Budapesta la finea statisticeii, unde e pus *personalul didactic*, așa știm, că și catehetul trebuie pus, pentru că apriat e pus, că ce persoană ce propune? Prin urmare de ce a dispus Ministru să se pună și catehetul între *personalul didactic*, dacă nu l-ar fi recunoscut de acela?

Catehetul e persoană didactică, însuș dl Ministru r. u. de culte recunoaște în rescrisul său mai la vale, unde zice „La favorul din întrebare, amăsurat hotărârii citate, își câștigă îndreptățire... și cateheții sistemizați dela școlile publice.”

Toate școlile noastre confesionale elementare sunt publice, preoții, cari catehisează în ele sunt cateheți sistemizați de forurile înalte bisericesti, precum poștește statul ce se poate documenta cu o mulțime de ordonări: În „Plan de învățământ și îndreptar metodic pentru școlile primare din provincia metropolitană gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș” aprobat și de Inaltul Minister r. ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul din 15 Ianuar 1910 Nr. 144113/1909 la pag. 111 cine și-a luat osteneală a-l ceti până în capăt sunt citate cuvintele sinodului provincial I. Titlu IX. c. V. „Parohul, ca învățătorul religiei și catehet în școlile elementare, este dator în înțelesul statutelor diecezane a catehiza propunând școlarilor doctrina religiei biblice.” Prin cuvintele acestea la toate școlile se sistemisează cateheți nu-

mindu-se „cateheți sistemizați” conform rescrisului ministerial, ce aproabă și Ministrul cu ordinul său citat mai sus. Acolo sunt circularele arhiepiscopesti Nr. 932—1892 și Nr. 354—1902, acolo sunt decretalele sinodului diecezan de Oradea-Mare din 1882 unde la pag. 118 Cap II. §. 81 e scris „Catehetul școlii elementare din parohie este din oficiu însuș Parohul,” care destul de apriat vorbește despre oficiu sistemizat de catehet precum poștește rescrisul ministerial.

Nu ne poate grăi nimenea, că noi preoții, cari catehisăm în școlile populare nu suntem cateheți, pentru că însuș dl Ministru ne-a recunoscut de atari.

În textul recursului respective atestativului despre persoana recurentă, sunt câteva cuvinte, ce pot la prima privire să facă pedecă. Anume în „arătarea” despre persoana recurentă Ordinariatul și inspectorul reg. comit. trebuie să adeverească, că are drept de penzionare. Vre-un rău voitor va zice, că noi preoții cateheți nu avem drept de penzionare, pentru că nu suntem înscriși la „Societatea regnicolară a învățătorilor de penzionare.” Aceea stă, că nu suntem înscriși acolo, pentru că noi după evaluearea noastră nu ne ținem de acolo, dar aceea nu stă, că n-avem drept de penzionare, pentru că fiecare catehet după oficiul său de preot catehisător are drept de penzionare în dieceza sa. De altcum nici nu e de lipsă să documentez aceasta pentru că sunt cazuri concrete, cari doboară orice îndoială.

În comitatul Sătmarului nu unu, ci mai mulți preoți latini sunt, cari au bilet de jumătate pe tren. Și aceștia sunt preoți, ca noi; unii propun în școli de stat, alții iară numai în școli elementare confesionale a le lor. Și ei chiar așa cateheți sistemizați sunt, ca noi. Că au bilet redus se explică cu aceea, că Ordinariatele lor la rugarea lor

FOIȚĂ.

De toamnă.

*Mi-e inima plină și sufletul plin,
De-a serilor vrajă, de freumătul lin,
De cântecul jalnic ce frunza îngândă,
Mi-e inima plină.*

*Mi-e sufletul plin de suflarea mai rece
A firii dănoasă, de-o rază ce trece,
De veștede roze și tainic suspin,
Mi-e sufletul plin.*

*Sclipirea de lună, sclipirea de stele —
— Mă pierd în visare cu ochii la ele —
Din sufletu-mi taina a ști să mi-o spună
Sclipirea de lună.*

*Sclipirea de stele -mi aduce aminte
De vremuri dănoase cu clipele sfinte,
De vremea dănoasă a dragostii mele
Cu vrajă de stele*

*Mi-aduce aminte și trebui să plâng —
Ca frunsă ce pică și-acuma să stâng
O vrajă iubirii de mai înainte
Se stinge din minte.*

Est. & Gama.

LA CLACĂ.

S'a plecat departe'n zări
Soarele s'apună,
Impletind din raze vii
Preste munți cunună.

De pe culme turmele
Sprintene coboară,
Glas răsună'n urma lor
Dulce de fecioară...

Jos în luncă, Laie lin
Tremură din strună,
Imprejuru-i fetele
Și flăcăi s'adună.

Focul sfânt în suflete
Pâlpăie... s'aprinde,
Cercul se adună 'ncet
Și apoi iar se întinde.

Trupurile gingașe
Le mlădie hora,
Zimbete fugare 'noată'n
Ochii tuturorora.

„Trage-o Lae pe'nvărtit
„Lae meșter mare,
„Să-mi mai uit de-a traiului
„Neagră frământare.

„Zi, că mândră ca a mea
„Nu mai este'n lume,
„Ii frumoasă ca și-o stea
„Nici s'o cați anume.”

Și de chiotele lor
Luncile răsună,
Laie cântă ca-n povești
Răzamat de strună...

Ovidiu.

IECOBEL.

Popa și moașa l-au botezat Iacob. Căsenii, și mai ales maică-sa, l-a poreclit Iecobuț. Dar acum, decând e la mătușică-sa Iecobel îi zice tot natul.

De mult a dorit, de altcum ca toți copiii, să ajungă odată la mătușică-sa. Căci muierea asta bună, de câteori dădea pe la casa lor, totdeauna îl avea așa de drag, și mi-l momea cu făgăduieli așa de frumoase, încât el, copil ce era, se gândia, că totuș ar fi foarte, da foarte bine, să ajungă măcar odată la masa mătușii sale.

Și iată-mi-l acum în locul doririlor lui. Satul e străin ce-i drept, dar oamenii-s la suflet, ca mălaiul cald la gust.

„Doamne ce bine-i aici,” se cugetă dea, dar în deosebi seara, când învâluit de plapoma moale trecea pe neștiute în împărăția

le-a dat atestat, că sunt cateheți sistemizați și dacă cutareva catehet poate arăta la inspector acest atestat, atunci oricare inspector r. comit. va vidimă atestatul acela, după ce apoi sigur capătă respectivul recurent biletul redus.

Ba de e drept, precum auzim, unor preoți gr.-cat. din dieceza Gherlii de pe valea Someșului, cari propun catehismul în școli de stat li-a succes a dobândi biletul redus.

După aceste premise, fiindcă sunt mai multe cazuri precedente, ar fi de dorit, ca toți preoții catehisatori să ne rugăm de Venerabile Ordinariate ale noastre se binevoască și nouă a ne da atestatul recerut. Pentru ușorarea lucrului ar fi bine, ca tot catehetul să trimită scris de el următoarea arătare:

Kimutatás

a gör-kath. hitf. iskolában rendszeresített állást betöltő s. nyugdíj jogosultsággal bíró és a 33980/1910-számú keresked. miniszteri rendelet szerinti arcképes igazolvány váltására jogosított tanító személyzetéről:

numele catehetului

N. N.

Kelt N. 1910 évi november hó...

P. H.

N. N.

püspöki helynök.

Cu ceva mai jos de subscrierea Ordinariatului, care pune și sigilul se va scrie: *Hogy nevezettek rendszeresített állást betöltő s. nyugdíj jogosultsággal bíró hitoktató, hivatalosan bizonyítom.*

Kelt (orașul inspectoratului regesc).

1910 évi november hó...

P. H.

N. N.

kir. tanfelügyelő.

Având la mână acest atestat va alătură două fotografii și timbru postal de 2 cor. cătră rugarea de mai jos adresată direcțiunii

căilor ferate din Budapesta, care e a se trimite recomandat și nu din oficiu, ca să nu fie pedepsit din partea poștei, ca și cum au fost precum aud câțiva preoți, pentru că au trimis din oficiu rugarea învățătorilor.

Rugarea e următoare:

A m. kir. államvasutak tek. Igazgatóságának. Budapest.

Az 1910 évi május 23-án kell 33980 számú keresk. miniszteri rendelet alapján alulírott tisztelettel kérem a Tck. Igazgatóságot, hogy jelen kérvényemhez mellékelt kimutatásban is megnevezett a N. gör-kath. hitf. iskolában rendszeresített állást betöltő és nyugdíj jogosultsággal bíró hitoktató részére félárú jegy váltására jogosító arcképes igazolványt kiállítani sziveskedjék.

Kelt N. 1910 évi november...

kiváló tisztelettel:

N. N.

Formularele aceste mulți le vor fi cetit, dar trimitând rugările învățătorilor, acum mulți nu le au, drept aceea pentru ușorare am aflat de bine a le pune aici.

După aceste răspundă-mi cineva n'avem oare noi cateheții drept la biletul redus? Nu suntem noi priviți între „personalul didactic”? Nu suntem noi „cateheți sistemizați” și n'avem oare noi „drept de pensionare”?

A sosit timpul să ne mișcăm, se dăm semn de viață, să ne rugăm cu umilință de Venerabile noastre Ordinariate să ne sprijinească. Cel puțin să cerem cu toții, să probăm cu toții, cu atât mai vărtos, cu cât fiind cazuri precedente alții au probat și li-a succes, și în cazul acesta cu drept putem zice: „Si potuerunt hi et haec, quare tu non Augustine?”

Vașad, la 6 Oct. 1910.

Traian A. Mihalca,
capelan gr.-cat.

Somnului. Se strecurau icoanele zilelor pe dinaintea ochilor lui, și își dădea, somnoroș socoteală despre ele.

„Că isteț, copil mai e și Lulu al dlui Părinte. Așa se învârte ca o zvrălugă, și îl au drag toți, chiar și mătușica. Ei, dar tot nu-i așa de tare ca mine. Doar numai astăzi ne-am luat la trântă, și ne vedeau toți băieții satului. După o luptă grea l-am răpus; măcar Lulu de câteori nu cercase să-mi puie picadea? Și ne-am trântit pe românește, adevărat chiar pe dreptate: l-am prins peste mijloc, cum am văzut dela flăcăi, apoi l-am frânt cu puterea brațelor. Câtă mirare am cetit în ochii băieților, când ostenit, dar învingător mă dusei între ei! Și mai ales Lia, — tot a dlui Părinte, cum mă muștră cu ochii ei mari, mari, însă gata de plâns! Dar vezi, acum un zimbet fraged îți încremenește pe buze.”

Cu astea Iecobel eră cât pe aci să adoarmă. Un zgomot neașteptat îl trezește iar. E măța mătușichii: un cap rotund, în care două picături de lumină jucau leneșe, „Așa străluciau și ochii Liei,” se gândi. Măța se așează lângă el molatică, și începe să toarcă lin, cu răsuflete ușoare; din când în când își apasă căpșorul ei de fruntea lui fierbinte.

„Ce bine-i!”

Ochii lui Iecobel se îmbumbă iar fără vrere. În gând, însă, de astădată i-se trezește icoana mătușe-sii.

„E bună, foarte bună. De n-ar avea așa nas mare aș iubi-o și mai mult. Ihă! — de aceea își întoarce capul de-acurmezișul gurii mele, când mă sărută; și nici nu mă pupă des pe gură, mai mult îți place fruntea și obrăjorii.”

„Na Cioban! Lasă-mă să dorm. Acuma zădarnic îți sucești coada... trebuie să dorm... ca pe mâne să cresc mare... mare...”

Și-i cade mâna moartă pe perină: pare un bibilic fraged, adormit sub aripa găștei, căruia abia mititelul cioc de ceară i-a rămas neacoperit de pene.

X.

Milostenia e o rugăciune tăcută.

*

Întinde mâna celor cari cad, și fie Dumnezeu i-ți va întinde mâna.

*

Stăpânul binecuvintează odată pe ucenic, iar ucenicul pe stăpân o viață întreagă.

*

Dacă tot ce vine pe limbă, ar veni și în mână, orice calic s'ar face Pașă.

REVISTE.

Ungaria. Ziarul „Zeit” din Viena aduce în nrul cel mai recent o știre foarte interesantă. Anume din cercurile politice bine informate se anunță, că în curând va avea loc o remaniere a cabinetului contelui Khuen pentru a-și întări poziția sdruncinată. Ziarul vienez zice anume, că partidul național al muncii nu e nici decum unitar cum se arată la aparență. Conte Khuen își are pe curtenii săi; de asemenea ministrul de finanțe Lukács, care are mai mulți aderenți chiar decât Khuen; iar contele Tisza, are cei mai mulți aderenți, cari în timpul din urmă au început să critice guvernul pe față, fără nici o rezervă. De aceea e absolut necesară ba chiar urgentă o remaniere a cabinetului.

Ministrul președinte deja mai de mult i-a oferit contelui Tisza fotoliul ministerului de comerț, pe care dacă l-ar fi primit, Hieronymi ar fi fost numit de președinte la curtea de conturi. Tisza a refuzat însă în mod categoric această ofertă și în mod demonstrativ a plecat în Holanda unde se află și acuma. În curând se va reîntoarce probabil și va sprijini pe Khuen, care — după cum anunțaseră și ziarele maghiare îi va oferi fotoliul ministerului de interne.

Portugalia. Nuntial papal întreat fiind despre situația religioasă din Spania a spus, că regele a fost victima unei neglijințe. Oficialitatea avea cunoștința despre toate, dar nu a luat nici o măsură de a preveni dezastrul. Noul guvern n'a avut lipsă să creeze nouă legi contra preoțimii ci să le aplice pe cele vechi.

Este adevărat, că nici înainte situația preoțimii din Portugalia n-a fost mai bună. Biserica a fost pururea subjucată în Portugalia. Se bucură de un minimum de libertate. Episcopii și preoții erau numiți de stat. Salariul episcopilor foarte mic. Acum, e sigur, că dacă noul guvern va da chestiunii bisericești o soluție echitabilă, atunci casta monachală nu va fi neconsolată din pricina detronării monarhiei.

Italia. Ne este încă proaspet în minte groaznicile cutremure de pământ din Italia — și iată că acum o altă catastrofă tot așa de mare se vestește din nou.

Luni dimineața un uragan puternic, urmat de o ploaie torențială, s'a deslănțuit asupra regiunii de lângă marea Tyrrhaenică. Satele din jurul Vezuvului au fost toate înecate. Locuitorii îngroziți au fugit lasând totul în voia întâmplării.

Primul comunicat oficial spune, că în Salerno au pierit 200 de oameni. Casa Miciola este pustie întreagă; în Ischia și Folia sunt

preste o mie de morți. În Neapole s'au desfundat canalele și apa murdară a înecat locurile mai joase și subsolurile. Orașul Neapole e pustiit ca de cutremur de pământ. Uraganul a nimicit tot ce i-a stat în cale, iar când vântul suflă mai cu putere trăznetul a lovit în edificiul Expoziției artistice prefăcându-l în cenușă. Operele de mare valoare ale renumiților pictori Palissi și Morelli au fost toate nimicite. Amalfi e toată sub apă, iar Sorrento, baia de o frumusețe rară, e numai ruină. În Neapole prima știre despre pustiirea comunei Casa Miciola a dus-o un carabinier care s'a aruncat pe o luntre în mijlocul valurilor mării și a scăpat pe insula Prosidea, iar de aci la Neapole. Puvoiul de pe vulcanul Depomeo se scurge în valuri spumegoase amenințând cu pustiirea satele de sub poala munților. Comunicația pe drumurile căilor ferate e cu totul imposibilă.

Bruzela. Suveranii Germaniei au sosit în 26 c. în Bruzela fiind primiți cu mari onoruri. Împreună cu Împăratul au sosit din Berlin și 100 detectivi, ca pază contra demonstrațiilor ce se svonise, că vor face socialiștii. Nu s'a întâmplat însă nici un incident. În ajunul sosirii părechii regale imperiale, socialiștii au ținut mai multe întruniri, în cari au apostrofat pe regele Albert că primește vizita unui Domnitor, care refuză să acorde supușilor săi votul universal egal.

Știpești arhidiecezani.

Publicăm în următoarele numele studenților, împărțâșiți cu ajutoare din fondurile arhidiecezane pe an. școl. 1910/11

I. Din fundațiunea „Alex. Șt. Șulufiu“

1. Ioachim Tolciu jur. an. IV. B.-pesta	800.
2. Ioan Crețiu, jur. an. III. Viena	800.
3. Liviu Câmpean, med. a. II. B.-pesta	800.
4. Nicolae Pop, filosof an. III B.-pesta	600.
5. Dionisiu Tobias, filosof a. I. B.-pesta	600.
6. R. Moldovan, rig. în drept. a. I. Cluj	400.
7. Emil Folea rig. în drept. a. I. Cluj	400.
8. E. Muntean, rig. în drept. a. I. Cluj	400.
9. Iuliu Cârje, rig. în drept. a. I. Cluj	400.
10. Liviu Ilea stud. jur. an. II. Cluj	400.
11. Ștefan Oniga, stud. jur. an. II. Cluj	400.
12. Dem. Negrea, st. cl. VIII. Făgăraș	200.
13. Traian Migia, st. cl. VIII. Blaj	200.
14. Flaviu Ș. Șulufiu, st. cl. VI. Blaj	200.
15. Augustin Popa, st. cl. VI. Blaj	200.
16. Ioan Suciu, st. cl. V. Sibiu	200.
17. Radu Teodor, st. cl. VI. Blaj	200.
18. I. Mărginean, st. cl. VIII. Ibașfalău	120.
19. Vasiliu Neag, st. cl. VIII. Gherla	120.
20. Victor Crișan, st. cl. VI. Blaj	120.
21. Alex. Dopp, gim. cl. V. Sibiu	120.
22. Coriolan Suciu, gimn. cl. V. Blaj	120.
23. Eugen Călugăr, gim. cl. III. Blaj	120.
24. Septimiu Boțan, gim. cl. II. Mediaș	120.
25. Cornel Petric, gimn. cl. I. Blaj	120.

II. Din fund. „Constantin Pappalvi“

26. Iuliu Dancu, gimn. cl. IV. Cluj	240.
-------------------------------------	------

II. Din fundațiunea „Tordai“.

27. I. Germsu, jurist an. III. B.-pesta	200.
---	------

IV. Din fundațiunea „D. Dănuțiu“.

28. Vas. Pinteza, med. an. IV. B.-pesta	600.
29. G. V. Nyistor g. cl. VIII. Baia-mare	600.
30. Egon Papp Szilágyi g. cl. VII. Ujpest	600.
31. L. Péter, șc. com. an. I. Késmárk	600.
32. Vasiliu Dănuț, g. cl. III. Baia-mare	600.

V. Din fundațiunea „Lazar Baldi“.

33. Alex. Rusu, gimn. cl. VII. Blaj	200.
34. Vasiliu Desmirean, g. cl. VII. Blaj	200.
35. Aurel P. Baldi, g. cl. V. Csiksomlyó	200.
36. Traian Mureșan, gimn. cl. III. Cluj	200.

VI. Din fundațiunea „I. F. Negruțiu“.

37. Ioan Sârbu, med. an. I. B.-pesta	160.
38. Let. Cucni, prep. c. I. Oradea-mare	120.
39. Ioan Pleșa, gimn. cl. V. Turda	120.

VII. Din fundațiunea „I. Pop Bota“.

40. C. Crișan, gimn. cl. I. Alba-Iulia	120.
--	------

VIII. Din fund. „Vancea Cassa arhidiecezană“.

41. George Bolchiș, med. a. III. Graz	600.
42. Ovidiu Hulea, gimn. cl. VIII. Blaj	200.
43. Ovidiu Radeș, gimn. cl. V. Blaj	200.
44. Ioan Pecea, prep. c. IV. Blaj	120.
45. Ioan Pop, prep. c. IV. Blaj	120.
46. Alexandru Bratu, prep. c. IV. Blaj	120.
47. Ioan Negrea, prep. c. IV. Blaj	120.
48. Malvina Nistor, cl. III. elem. Blaj	300.
49. Eugenia Pop, cl. II. civ. Blaj	200.

IX. Din fund. „Iosif Tarța“.

50. Alex. Măcelar, med. a. III. B.-pesta	140.
--	------

X. Din fundațiunea „A. P. Liviu“.

51. Emil Felderean, g. cl. VII. Blaj	320.
52. Iosif Zeik, cl. III. elem. Alba-Iulia	100.

XI. Din fund. „Alexandru Micu“.

53. I. Br. Rațiu, g. cl. II. M.-Oșorheiu	200.
54. Ștefania Pop, prep. c. III. Sibiu	200.

XII. Din fundațiunea „Timoteiu Cipariu“.

55. Mateiu Cipariu, gimn. cl. IV. Blaj	200.
56. Eugeniu Ciungan, g. cl. VIII. Blaj	100.
57. Alexandru Câmpean, g. cl. VI. Blaj	100.
58. Zaharie Șeicean, gimn. cl. IV. Blaj	100.
59. Ioan Stupariu, gimn. cl. II. Blaj	100.

XIII. Din fundațiunea „Br. Urs“.

60. Nicolae Popa, gimn. cl. VI. Blaj	200.
61. Ludovic Muntean, gimn. cl. VI. Blaj	200.
62. Ovidiu Fulicea, gimn. cl. V. Blaj	200.
63. George Mitea, gimn. cl. IV. Blaj	200.
64. Vasiliu Berinde, gimn. cl. II. Blaj	200.
65. Vladimir Muntean, g. cl. II. Blaj	200.
66. Axente Judele gimn. cl. II. Blaj	200.
67. Marcu Bora, gimn. cl. II. Blaj	200.
68. Aurora Pop cl. III civ. Blaj	200.
69. Victoria Fulicea, cl. I. civ. Blaj	200.

XIV. Din fundațiunea „Elie Vlăsa“.

70. Alfred Rössler gimn. cl. VI. Sibiu	350.
--	------

XV. Din fund. „Alexandru Filip“.

71. Emil Cheșian, gimn. cl. VIII. Blaj	200.
72. Traian Pop gimn. cl. V. Blaj	200.
73. Corneliu Moldovan, g. cl. III. Cluj	200.

XVI. Din fundațiunea „Vas. Rațiu“.

74. Traian Popa, gimn. cl. VII. Blaj	200.
75. Alexandrina Viciu, cl. IV. civ. Blaj	200.

XVII. Din fundațiunea „I. V. Rus“.

76. Corneliu Rus gimn. cl. III. Gherla	160.
77. Ioan Fodor, gimn. cl. IV. Blaj	160.

XVIII. Din fundațiunea „Alutan“.

78. Dr. Ioan Inga, voluntar Alba-Iulia	120.
79. Laur. Simu, acad. com. an. I. Graz	120.
80. Virgiliu Baci, gimn. cl. VIII. Blaj	120.
81. Aureliu Butean, g. cl. VII. Beiuș	120.
82. Aug. Mureșan, g. cl. VII. Năsăud	120.
83. Valeriu Baci, com. cl. II. Brașov	120.
84. Victor Cernea, g. cl. VI. Brașov	120.
85. Romul Radeș, gimn. cl. II. Blaj	120.
86. Ioan Moldovan, gimn. cl. II. Dej	80.
87. David Radeș, gimn. cl. I. Blaj	80.

XIX. Din fundațiunea „Chirilă“.

88. Virgil Morariu, gimn. cl. IV. Blaj	78-57
89. Ioan Raica, gimn. cl. III. Blaj	78-57.
90. Silviu Raica, cl. IV. elem. Blaj	78-57.
91. I. V. Morariu, gimn. cl. II. Blaj	78-57.
92. Eugeniu Morariu cl. IV el. Aiud	78-57.
93. E. Gruia, cl. III. el. Cisteiul-mag.	78-57.
94. George Pușcaș, cl. II. elem. Blaj	78-57.

XX. Din fundațiunea „Cercul Orăștiei“.

95. Ioan Muntean, gimn. cl. III. Blaj	100.
---------------------------------------	------

XXI. Din fund. „Parteniu Moldovan“.

96. Alimpiu Simu, gimn. cl. III. Blaj	100.
---------------------------------------	------

XXI. Din fundațiunea „Alexd Bidian“.

97. Viorica Muste, cl. IV. elem. Cluj	360.
---------------------------------------	------

XX. Din fundațiunea „Dem. Cutean“.

98. Alex. Spătăcean, gimn. cl. III. Blaj	40.
--	-----

XXIV. Din fundațiunea „P. C. Ioanete“.

99. Aurel Gligor, med. an. I. Cluj	600.
100. Romul V. Bălosu g. cl. VII. Brașov	200.
101. Septimiu Simu, gim. cl. VIII. Blaj	200.
102. I. Ioanette, g. cl. IV. Sz.-Keresztur	200.

XXV. Din fund. „Ioan și Eudochia Nossa“.

103. Victoria Pop, cl. IV. elem. Zelau	100.
--	------

XXVI. Din fundațiunea „Aug. Lăday“.

104. Ioach. Sociu, tehn. an. II. München	800.
105. Al. Dragomir, teh. a. II. München	400.
106. Emil Halász, șc. ind. an. II. B.-pesta	400.

XXVII. Din fund. „Internatului Vancean de băieți“.

107. Eugeniu Crișan, g. cl. VIII. Blaj	200.
108. Oct. Modorcea, gimn. cl. VIII. Blaj	200.
109. Victor Marian, gimn. cl. V. Blaj	200.
110. Sorin E. Stoica, gim. cl. V. Blaj	200.
111. Aureliu Radu, gimn. cl. IV. Blaj	200.
112. Oct. Hodárnău, gimn. cl. IV. Blaj	200.
113. I. Dersidan, gimn. cl. I. Blaj	200.

XXVIII. Din fundațiunea „Internatului Vancean de fetițe“.

114. Emilia Lasló, cl. IV. civ. Blaj	100.
115. Corn. S. Marcu, cl. III. civ. Blaj	100.
116. Letiția Născu, cl. III. civ. Blaj	100.
117. Letiția Băcilă, cl. III. civ. Blaj	100.
118. Tulia Fodor, cl. II. civ. Blaj	100.
119. Iuliana Zehan, cl. II. civ. Blaj	100.
120. Maria Ciuca, cl. II. civ. Blaj	100.
121. Victoria Simu, cl. II. civ. Blaj	100.
122. Olivia Cristea, cl. II. civ. Blaj	100.
123. Maria Pandrea, cl. III. civ. Blaj	50.

Din venitele „mensei arhier iscopești“.

124. Traian Suciu, com. cl. III. Brașov	200.
---	------

CORESPONDINTE.

Sfințirea bisericii din Odoreu.

O frumoasă și de inimi înălțătoare sărbătoare s'a prăznuit la 18 Septembrie a. c. în frunțașă comună Odoreu. Parohia cu filialele sale Berend, Coc și St-Mărtin și-a renovat și pictat de nou frumoasa lor biserică, care-i în nemijlocita apropiere la orașului Sătmar e singurul far românesc în negura și valurile furioase ale pornirilor dușmănoase cu undele ei turbate, cari atât de vrășmășește bat și izbesc naia vieții noastre bisericesti și naționali. Biserica aceasta, care e zidită încă din începutul veacului al 18-lea să înalță maiestros pe șesul mănăs al întinșelor câmpii de pe valea bătrânului Someș, care nu departe de aici se varsă în Tisa, granița vieții românești. Comunele pe aici de-arândul sunt locuite de amestecătura popoarelor română, maghiară și ruteană ce să și resimte în și graiul poporului nostru românesc, care pe lângă toate curentele turbulente și dăunătoare tot cu vie conștiință să numește și să ține pe sine de român și ține la biserică și legea sa cu o tărie cum nu ușor poți afla în alte părți. Durere însă, că școlile noastre confesionale mai de tot și-au pierdut caracterul lor pur românesc sub sălnicia administrațiunii civile și a prepotenței revizoratului regesc scolastic, care și are reședința în orașul stăpănit de cel mai fudul șovinism, în orașul Sătmar, sediul societății de maghiarizare Széchenyiană. Odoreu, Botizui, Berendu, Cocu, St-Mărtinul — aparținătoare diecezei de Gherla; Omatul (cel cu măcelul românilor în anul 1906). Dobu, Vețișu, Ovariu, Petea, Uifalău, Csegöldu, Bogășu și altele, cari să țin de dieceza Orăzii, pe lângă toate protestările credincioșilor conduși de preoții lor luminați, curagioși și buni români și-au pierdut sau de tot sau numai în parte limba lor românească din școlile lor confesionale susținute de biserică. Ba în Petea, Uifalău și în Csegöld a mers atât de departe sălnicia șovinistică și ucigătoare a stăpănitorilor prepotenți încât s'a încumătat a interzice preoților și dascălilor ca nici cântările și chiar nici rugăciunile să nu le mai practiceze în școală în limba românească fiindcă vezi Doamne — după filozofia descreeată a lui Apponyi — știind toți școlarii și și poporul ungurește aceasta limbă li-e limba maternă și nu mai au voie să învețe ceva și românește.

Grele situațiuni și și mai grele zile de luptă pentru dascălii noștri, cari deși în contact și vecinătate cu preoții și dascălii ruțeni din dieceza Muncaciului, cari și-a reneșat fără nici un simț de pudoare obârșia poporului lor rutean făcându-se „patrioți“ în sensul iudeo-maghiar dela „Székényi-társulat“ — să luptă și fac ce și cât pot.

Multe ar trebui să se scrie ca să știe marele public românesc, mai ales preoțimea și dascălimea, să poată trage consecințele folositoare, că ce să întâmplă în viața noastră biserică și națională de pe aceste plaiuri expuse cutropirei, dar m-aș prea abate dela obiectul ce-l voiu expune acum. Poate de altă dată — cu permisiunea Ou. Redacțiuni — voiu reveni la jalnica aceasta situațiune a bisericii și neamului nostru din aceste părți din inelul de cutropire a orașului Sătmar. *)

*) Așteptăm pe altădată. Red. „U“.

Cum amintisem, biserică — acum reneșată și consacrată, din parohia Odoreu — a fost zidită încă la începutul veacului al 18-lea. Pe acel timp toate aceste parohii din comitatul Sătmarului s'au ținut de dieceza ruteană a Muncaciului, ordinariatele căreia — nu neintenționat — a trimis și preoți ruțeni între români, cari n-au știut limba poporului românesc și au introdus limba rusească în biserică și — neștiind românește — au vorbit cu credincioșii numai ungurește. Așa au putut ajunge pe iconostasul vechiu și frumos al bisericii din Odoreu o inscripție cu litere mari, o citațiune din Sf. Scriptură din cartea lui Tobia. Eră un ghimpe acesta în ochii și inima românilor, dar cum vremea toate le vindecă așa și străinul acesta ghimpe s'a domesticit în biserică și văzul românilor, cu atât mai vartos că depărtarea ei — și de căteori Doamne nu s'a dorit — ar fi stărnit grele valuri de amestec străin și dușmănos.

S'a hotărât ast an — la stăruința tinărului dar harnicului preot român — administratorul de azi al Odoreului — renovarea și pictarea de nou a bisericii. Poporul cu dărnicia sa exemplară i-a venit intrajutor și azi biserică frumoasă e în un lustru nou, cu picturi frumoase și iconostasul vechiu și artistic curățit, decorat de nou și spălat de hăra vremilor trecute cu slăbiciunile lor.

Ochii de Argus ai șovinismului au pândit cu o neadormită vigilanță, că oare cuvintele lui „Tobiás proféta“ de pe iconostas ce soarte vor avea cu renovarea aceasta în care li-s'a împărut a zări o intențiune ascunsă a neînfricatului preot Victor Anderco, român cu trup cu suflet. Auzind că inscripția aceasta ce n'avea de felu loc în o biserică românească are să dispară a făcut fel de fel de metehne, și agitațiuni, întâi ascunse apoi pe față, între popor, ba la somat directe și cu amenințări pe zelosul preot dar toate s'au sfărmat de firmitatea și prudența acestui tânăr preot și — după moartea regretatului său antecesor și tată administrator interimal al parohiei. Considerând situația dată nu e fără importanță lucrul acesta ce este de relevat cu multă satisfacție. Și s'a gătat pe 18 Sept. tot lucrul cu o sirguință de fer și oboseală ce merită toată recunoștința, și azi stă biserică împodobită în haine noi și iconostasul artistic ce acum în loc să te supere îți înalță inima și sufletul la Dumnezeuul părinților noștri.

Actul sfințirii s'a săvârșit în ziua indicată cu afluența poporului din părțile acestea mărginașe sub conducerea înțeleaptă și pie a Reverendisimului Canonic capitular din Gherla Dr. Petru Fabian ca delegat episcopesc și cu asistența clerului condistrictual și din alte părți. Toate au decurs după obișnuitele formule, de remarcat este însă primirea simpatică și impunătoare al Măriei Sale Domnul delegat episcopesc, predica solemnă rostită cu o elocință cuceritoare și pătrundere profundă în inimile auditorului de Canonicul delegat și ceea a preotului din Dorolți Constantin Lucaciu ținută la finea liturgiei la mulțimea mare a credincioșilor afară de biserică. Ce apostolie înviorătoare! Cântările liturgice le-a esecutat frumos și pătrunzător corul tinerilor plugari din Apa sub conducerea învățătorului lor Dnul Flontaș. La meazăzi s'a servit o masă bogată și ospitală în casa parohială de tânărul preot și soția sa Dna Nelli Roman o româncă în senzul sublim al

cuvântului sub conducerea Doamnei văduve Anderco, o matroană afabilă și gospodină de model. A participat aproape 50 de persoane între toasturi oficioase și neoficioase rostite din bucuria și inima sufletelor avântate de momentuositatea actului săvârșit. Durere numai, că stăpănul căsii și iubitul părinte al poporului ce sărbătorea, — în urma ostelelor uriașe ce le-a pus că să și vezi opera terminată, a căzut pentru un timp la pat, azi însă e sănătos și sperăm, că va termina și zidirea școlii frumoase ce a început deodată cu renovarea bisericii. Că vezi, școala veche li-s'a închis ca necorăspunzătoare, că au și le funcționează mai de înainte o școală sumtuosă de a statului. Harnicul preot să luptă și aleargă pe toate cărările legali ca să poată restitui și dreptul limbii românești ca limbă de propunere în școala lor românească deunde prin administrațiunea comitatenză și inspectorat s'a scos cu mofturi și silă aponyană. Să sperăm că-i va succede și aceasta.

Poporul credincios al parohiei Odoreu e mândru și liniștit că are în persoana administratorului lor Dl Victor Anderco un preot și părinte adevărat, un păstor bun, care și sufletul și-l pune pentru oile sale, Să trăiască și să păstorească la mulți ani și să-i ajute bunul Dumnezeu și ascultarea credincioșilor, ca să renouiească întreaga viață a poporului din parohia sa în spiritul și chemarea bisericii românești. E adevărată virtute să fii în atari împrejurări cărmaci al nouăi bisericii noastre românești și sperăm și și așteptăm, că brațele lui, deși tinere încă vor și și vor și putea duce la liman naia aceasta plutoare pe o mare cu atâtea valuri și vânturi potrivnice, ca în inelul și vârtejul iudaizatului oraș Sătmar.

Un asistent.

Noutăți.

.....

Hymen. Nicolae Lateș și Eugenia Donescu, anunță cununia lor ce se va celebra în biserică gr.-cat. din Vașlab la 30 Oct. c.

La Societatea meseriașilor români din Blaj s'au înscris ca membru fondator dnul Iuliu Marțian, căpitan penzionar și director al băncii Mercur în Năsăud; membru pe viață doamna Emilia Dr. Rațiu în Sibiu. Comitetul își ține de plăcută datorință a le mulțumi și pe această cale.

La fondul văduvelor și orfanilor meseriași administrat de Societatea meseriașilor români din Blaj dl Petru Moga franțelar în Blaj în loc de anunț de logodnă cu dsoara Mărioara Coșta din Sassebeș, contribuie 10 coroane.

Necrolog. † **Zorovavel I. Perhaița**, preot gr.-cat. după scurte suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului Mercuri în 5 Octomvrie 1910 la 12 oare p. m. în al 52-lea an al etății, al 33-lea al căsătoriei și al 32-lea al sf. preoții.

— † **Ioun Mera**, preot gr.-cat. în Tulgheș, în anul al 44-lea al etății și al 15 al fericitei căsătorii, după un morb scurt și greu de stomac, provăzut cu sfințele sacrameente și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Vineri în 14 Octomvrie 1910 în Murăș-Oșorheiu. Trimitem sincerile noastre păreri de rău nemângăiatei familii.

— † **Mariți Dr. Pop n. Cernea**, soția adv. Dr. Emil Pop din Aiud, după un greu și îndelungat morb în 22 Oct. și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în al 22-lea an al etății și al 2-lea al fericitei sale căsătorii.

Odihnească în pace!

Partea literară.

Celea trei duele ale colonelului D'Arbout.

— Naratiune de G. de Bengny d'Hagerne. —

Trad. de Grațian.

(Continuare).

Sum deplin liber și durere mi-am pierdut pe tata și pe mama; am un venit cel puțin de douăzeci mii livre; deci fi atât de bun să spui doamnei Latignac, că m-ar fericii, dacă mi-ar oferi mâna fetei celei mai mari?

— Dintre d-voastră, domnilor, — s'a întors câtră oficerii regimentului — cei mai mulți a-ți cunoscut pe doamna D'Arbout, când eră fată o chiemă Noemi Latignac...

— Iacob!

— Aicia-s domnule colonel.

— Adu țigări.

— Scuzele mele, domnule colonel, zise căpitanul Moutvert, v-ați uitat a spune, că cunoscuta-ți pe dăruitorul bancnotei de o mie de franci?

— Poate Peyrussel, răspuse oare care.

— Peyrussel! mișelul acela! i-aș fi aruncat banii în obraz. Puțin înainte de cununie, am rugat pe domnișoara Latignac, să-mi arete epistola ce-a însoțit bancnota; am comparat-o cu unele scrisori ce erau în posesiunea mea și am cerut permisiune dela viitoarea soacră, ca să pot invita la cununia mea și pe colonelul dela regimentul cel vechiu. I-am scris niște cuvinte atât de pătrunzătoare, încât nu mi-a putut denega cererea.

Când a sosit, cu o zi înainte de cununie în Clermont, l-am așteptat la stațiunea de dilijanțe; de altcum asta mi-a fost datorința. Cât ce m-a observat, a venit la mine, mi-a strâns mâna, precum să pricep ostașii vechi și mi-a zis:

— La naiba, D'Arbout, D-voastră sunteți bun băiat. Numai pentru asta am venit; pentrucă eu foarte greu mă pot decide la o astfel de călătorie.

Brrr! Șaptezeci de mii în dilijanță, cu reumatismul meu!...

— Domnule colonel, dacă n-ați fi venit, aș fi fost silit să vă trimit înapoi piesa de o mie franci.

— Ce vorbiți?

— Acuma damele nu mai au trebuință de dăruitor anonim, chiar și primul prezent numai așa-l primesc, dacă pot să mulțumesc binefăcătorului lor.

— Nici un cuvânt nu înțeleg din ceea ce spuneți.

— Intr'adevăr, domnule colonel?

— Să înțelege, că nu.

— În cazul acesta domnule colonel, permiteți să vă servesc cu un sfat, când scrii epistole anonime, schimbați scrisoarea.

— Ei, dar cine drac ar fi crezut, că epistola mea va ajunge în mâinile D-voastre?

— Recunoști dară?

— Dacă odată m-ai prins și mi-ai dovedit; dar uite, dragă, aș fi putut eu lăsa fără pâne și fără lemne de încălzit, pe mama și surorile unui tovarăș al nostru? Dar acuma aici sunteți D-voastră... și să nu mai vorbim mai mult despre acestea.

În dimineața zilei următoare eram cu toții în salon, invitații sosiau unul după altul;

am așteptat pe colonelul regimentului al 5-lea de cavalerie, dar n-a sosit; în sfârșit am zărit pășind în lăuntru o figură învâlită într'o haină neagră, urâtă și strânsă de corp.

— Cum să poate! D-voastră domnule colonel în civil?

— Pst! Damele nu-s aci?

— Încă n-au venit jos.

— Ei dară, tinere, așa să vede, că bătrânii sunt mai precauți, ca cei tineri. Nu înțelegi, că uniforma regimentului al 5-lea de vânători, ce impresie ar face asupra acestor dame nefericite, de care cel puțin astăzi ar trebui să le crutăm?

Acum mi-a venit rândul meu, ca să-i răspund prin o strângere de mână.

— La naiba, nu mă strânge așa vârtos! Dar tot una, mă simt bine, în această mașină; desigur sum, ca un cioclu, ori ca un hamal dela curte.

Să nizuia să-și ia o poziție naturală, dar nu i-a succes și avea apariția unui par de vie îmbrăcat într'un postav negru. Ochii așa îi străluciau de fericire, că degrab i-am uitat exteriorul caraghios și mă gândeam numai la inima lui nobilă, ce palpită sub învâlitoarea aceia curioasă. Apoi m-a chemat într'un colț.

Eri însă abia am avut vreme să vorbesc cu d-voastră, mi-am uitat să Vă spun, că Peyrussel, a fost șters definitiv din armată.

N-am voit, ca doamna Latignac să afle dela mine, că ce parte am luat la moartea nefericitului său fiu, deaceea am încredințat pe bătrânul pleban, să-i spună adevărul deplin. Sărmană mamă m-a iertat și adesea vorbiam despre mortul iubit, deplâns atât de mult. Foarte adeseori mă cugetam, că între el și Peyrussel trebuie să fi fost ceva ce servea de bază la ură; odată am întrebat pe mamă-sa că nu s'a declarat Lucian vreodată despre aceasta.

— Nu, mi-a zis, dar bărbatul meu eră militar și nu să prea putea interesă de conducerea averii. Această sarcină, trebuia încredințată unui bărbat de speulă. Acesta sub pretextul îmbunătățirii, l-a aruncat în mari întreprinderi, ce n-au fructificat nimica și în speranța, că-și recăștigă banii ce i-a pierdut, i-a recomandat unele speculații, ce erau favorabile la început, dar în prezent mult a pierdut în ele. Și atunci, durere, s'a întâmplat ceea ce aproape totdeauna se întâmplă în atari cazuri: bărbatul meu cu tot prețul a voit să-și redobândească, ceea ce a pierdut, și într'o bunăzi a fost necesitat să-și vândă tot, tot, chiar și posesiunea familiei Latignac, și toate au fost cumpărate de agentul său speculant.

Bietul meu bărbat, pe vremea aceea eră în Africa, și ca să nu-și piardă și cariera, a fost constrâns să subscrie tot ce să cerea dela dânsul. Reîntorcându-se în Franța a ținut să pretindă o dare de seamă amănunțită, căci avea suspiciune bazată contra agentului. Acesta, strâns cu ușa n-a putut face bilanțul operațiunii și astfel a fost dat în judecată.

Adevărat, că suma neînsămnată, ce s'a putut recăștiga abia a acoperit spesele de proces și așa am fost jăfuiți de avere.

Acest agent șarlatan avea un băiat, acela care mi-a ucis pe Lucianul meu.

Așadară, domnilor, Peyrussel, numai pentru aceea a provocat pe colegul nostru ca să stânjenească dezvoltarea mârșaviei tătâne-său, deși lui Lucian nici prin minte nu-i trecea să amintească despre acest lucru, nici chiar în gura morții... Și eu la o astfel de infamie mi-am oferit concursul.

Acum t-mi înțelegeți disprețul ce-l port față de duele. Deatunci m-am juruit, că nici-când nu voi mai participa la duel.

— Dar acest jurământ, totuși e greu de ținut, observă căpitanul Moutvert.

— Nu chiar pe cum socoti, domnule căpitan. Î-ți spun mijlocul, de care m-am folosit; am fost oaspele statornic al saletor de pușcat la țel și scrimă, și în scurtă vreme mi-am câștigat reputația că știu manua bine armele. Bine Vă însemnați domnilor, că înainte de a fi provocat și de donăori fixează pe oficerul, care într'o sută de cazuri, de nouăzecișinouă ori culcă la pământ pe om și deaceea, omul se nizuiește să fie complăzant și prevenitor față de ori-cine și nu ofenzează pe nimeni, atunci nicidecum nu vei fi silit să primești provocarea, căci nu te provoacă nimeni.

— Permiteți, domnule colonel, să Vă aduc aminte, zice comandantul batalionului. că mijloacele despre cari vorbiți, totuși nu V'a putut împiedeca ca cel puțin odată în viață să nu fi-ți provocat.

Afacerea la care faci aluziune, dragul meu, precum bine ști, n-a fost urmarea aceasta; dar mai am încă un alt duel, pe care dumniata nu-l cunoști și dacă n-ar fi atât de târziu. I-aș povesti.

— Dar nu-i prea târziu de tot, observă ceilalți oficeri.

Scuzați, domnilor, e timpul, ca să ne recreem. Măne des de dimineață trebuie să încălecam pe cai, permite-ți, ca să mă retrag. La proximal popas, dacă nu va fi vre-o piedecă, Vă voi enară istoria mea.

Colonelul D'Arbout s'a dus în cort, ceilalți oficerii toți voiau să-i urmeze exemplul, dar comandantul batalionului i-a oprit.

După-și va povesti colonelul al treilea duel, eu vă voi enară istoria la al doilea.

— Pentruce nu acum imediat? întrebă un locotenent.

— Nu-i prea târziu?

— Nu-i nimica! nu suntem somnoroși

— Dacă aveți voie, eu băcuros o fac; dar să nu rămânem aicia, i-am tulbură somnul, și poate nici nu i-ar prea plăcea, dacă ar ști că Vă enarez întreprinderile purtate de dânsul.

— Asta nu vă neliniștească, a întrerupt comandantul drapelului. Domnilor, Vă pun cortul meu la dispoziție, puteți rămâne acolo cât voiți, fără ca să vă neliniștească cineva.

Câteva minute mai târziu corpul oficerilor eră în cortul comandantului de infanterie; țigări, țigarete și câteva pipe fumegau și bătrânul comandant al batalionului și a început povestirea.

A fost anul 1842. Ab-del-Kader pentru a treia oară a dezvoltat steagul lui Momamed dela Atlas până la granițele Marocului, toate sămânțiile arabe s'au resculat la lupta sfântă; provinciile Oran și Constantine, ardeau în flăcări.

Domnul D'arbout era căpitan de spahi. A fost trimis cu regimentul său, ca să înfrânze semințiile ce s'au revoltat între Tlemcen și Mascara.

Tot în acest timp, un oficer tot din același regiment a fost ales, ca să debarce în Algir, și a primit ordinul, ca să aștepte în acest oraș plecarea unui corp de armată ce avea să se uniască cu oastea. Numele aceluia îl voi spune mai târziu, dar ca povestirea să fie mai ușoară, să-l numim, dacă vă convine, căpitanul Paul.

În cafenea a convenit cu un anumit domn Latignac, ce spunea că dânsul e oficer în penziune; pe vremea aceea era, negustor agent, întreprinzător, sau altceva, scurt aceia ce noi numim *mercanți*. Vorbia elegant, un cavaler de mână întâi, dar cu deosebire era un biliardist de rangul prim. Prietinel meu Paul, ce n-avea nici o ocupațiune și care căută distracție, a fost mulțumit, că a putut afla un om cinstit și bun de petreceri. Din clipa aceea nu s'au putut despărți unul de altul.

(va urma).

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responsabil: Augustin Gruția.

Muschong. Băile Buziaș Phönix apă minerală de Buziaș SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZĂ-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECĂ

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.

Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(36) 32-?

Numai odată în 100 de ani

afi ocaziune să poți cumpără așa o calitate bună și așa ieftin pomi și alte produse din școală de pomi. Nimeni să nu întârzie a se folosi de buna ocaziune, ci să comande îndată până ce ține proviziunea. Din cauza curățirii totale a răsadniței (pepineriei) se vând cu prețuri reduse: Pomi, Tufe decorative, Acuminoase, Pădureți șci.

Frideric Caspari și soțul

: : Medgyes, Nagy-küküllőmegye. : :

La cerere Prețcurant gratis.

(81) 5-16

(90) 2-2

Concurs.

Pentru împlinirea postului de învățător la școala comună cu limba de propunere maghiară-română din Jankahid (com. Torontal) se deschide nou concurs cu termenul de 10 Noemvrie st. n. a. c

Salar fundamental: 1000 coroane, 200 coroane pentru cvartir, 20 coroane grădină, cvincvenalele prescise, 10 coroane pentru scripturistica și 40 coroane pentru conferințele învățătoresci.

Salarul și cvincvenalele se solvesc lunar anticipativ. Învățătorul ales va conduce clasele mixte I-VI după planul dat școlilor comunale și e obligat a îndeplini funcțiunea de cantor gr.-cat., fără altă remunerare afară de stolele îndatinate.

Rugărilor instruate cu diplomă, cu atestat dela antistia comună, că-i cetățean ungar și atestatele de serviciu toate deduse în limba maghiară și legal timbrate sunt a se subșterne până la termenul de sus Senatului școlii comunale.

Învățătorii în ale căror diplome e zis expres, că sunt evalificați numai pentru școli cu limba de propunere română, dacă nu vor dovedi cu documente, că au deosebit examen și din limba maghiară, nu vor fi luați în considerare.

Jankahid, la 16 Oct. 1910.

Petru Conda,
preot gr.-cat. președintele senatului școlii comunale.

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea mai bineconstruite și durabile

□ Motoare și Locomobile □

cu Benzin,
Oleiu crud,
Gaz și Sugă-
tor de gaz.

Mănarea cea mai ieftină, mai sigură și mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată favorabile. Garanță în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt
Ferencc-tér Nr. 9.

Telefon 64-64. (80) 5-26

Lemne de foc.

Dela domeniul baronului Carol Bruckenthal, din Mikeszásza se vând, (până ajunge depozitul), 800 stângeni metrici lemne de foc de prima clasă, cu vagonul, pe lângă anticiparea prețului sau rambursă (Nachnahme).

În gara Mikeszásza costă un vagon, conținând 5¹/₂ stângeni de pădure: lemne crepate de fag Cor. 128; lemne crepate de stejar Cr. 118 și lemne rotunde mestecate Cor. 108.

Comandele, cari se pot efectua îndată sunt a se adresa la **Johann Jekel**, administratorul domeniului în Mikeszásza.

(91) 2-6

Nr. 48-1910.

(89) 2-2

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea bisericii gr.-cat. din Bradu (Fenyőfalva), cott. Sibiului prin aceasta se reacearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 1156'60 cor. adecă unamie unasută cincizecișisă coroane și 60 fileri la oficiul parohial gr.-cat. din Bradu, cel mult până la 13 Noemvrie n. 1910 la 2 ore d. a.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan cu datul de 9 Iulie 1910 sub Nrul 4793., se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din Bradu între oarele 8-12 a. m. și 2-4 p. m.

Licitațiunea publică minuendă se va ține la 13 Noemvrie n. 1910. la 2 oare d. a.

Bradu (Fenyőfalva) în 15 Oct 1919.

Demetriu Clain, Ioan C. Urs,
paroh gr.-cat. curator I.

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de scutiță: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani intr'atât s'au răspândit încât nici într-o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a încuierii scaunului, șgârçii de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1'40 sticlă mică 80 fil. -- Pe postă se poate comandă dela farmacia BRÁDY K. a „Magyar Királyhoz”, Bécs I., Fleischmarkt 1., Depot 241.

Să fim atenți la marca de scutiță, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul acel alăturat

(17) 9-20

GUSTAV A. HAISER

curelar și șelar

Medgyes, Brückengasse Nr. 1.

Oferește produse din atelierul propriu: Juguri pentru cai schimbătoare pentru vaci și boi. Hamuri de toate speciile executate solid și cu pricepere. Șele comune, Șele engleze (Pritsche), Chingi ș. a. (75) 8-12

A apărut:

Carte de cetire maghiară pentru clase: V. și VI. a școalei primare cu limba de propunere română, de Ioan F. Negrușiu și Petru Ungurean. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 95,421-1910.

P. T.

Am onoare a face cunoscut, On. public din loc și jur, că am preluat prăvălia dela Dl Atanasiu Butar din Blaj (Piață) și o voi purta mai departe sub firma

TRAIAN NOVAC.

Prăvălia mi-am mărit-o și pe lângă toate soiurile de mărfuri de speterie, delicatose, coloniale, mare depozit în ape minerale, am introdus și mărfuri textile precum toate soiurile de **bumbacuri, arniciuri, cărpe de cap, batiste, ciorapi, ploiere, cartone, barchete, pânzării, oxforde** etc., cu un cuvânt toți articole, cari se țin de bransa aceasta.

Cu această ocaziune preluând unii articlii, cari pe viitor, nu-i mai țin, precum: *vase de porțelan, sticlărie, vase pentru flori, cămeși pentru domni, gulere, cravate și ghete, cât im-i ține depozitul, le vând cu cele mai ieftine prețuri.*

Rugându-mă pentru sprijinul D-Voastre și asigurându-vă, de serviciu prompt și solid.

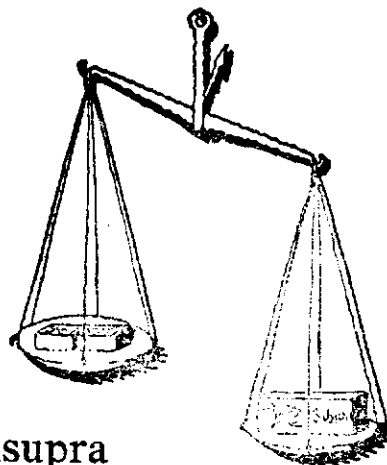
Sum cu deosebită stimă:

TRAIAN NOVAC.

(76) 6-6

Vânzare în mic și mare.

Loc deschis.

Asupra
bunătății, prețului
și greutateii

trebuie grijit la cumpărarea săpunului. Nici un săpun din lume nu ajunge toate însușirile bune a săpunului cu cerb alui **SCHICHT.**

Curățenia, capabilitatea lui de spălat, moleșia și ieftinătatea lui sunt de neajuns.

(42) 5-6

(82) 4-10

Birou de informație.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta un **Birou de informație.** Orice informație referitor la petițiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informații comerciale și în general în orice cauză

— dau în decurs de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlocuri comerciale, comande, etc.

Taxa pentru informație 3 cor. și speșele de poștă pentru răspuns.

L. Olariu,

Budapeșt, Lajos-uteza 141 III/19.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificiile, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix; asig. de zestre și asig. populare pe speșe de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168 13
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,571,035 51
Starea asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045 412 =
	vieată	10,847,132 =
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,309,387 =

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 39-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

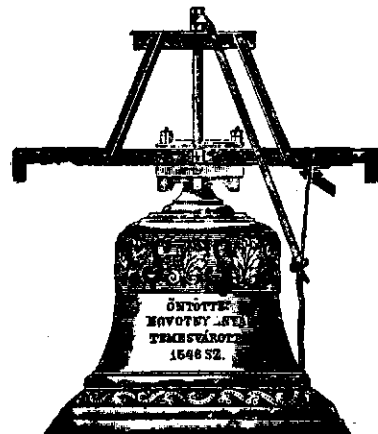
3-39-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustari de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de mult-ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre proadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ea și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimiț la cerere gratuit și franco.